

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korne

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN		
In franci francezi		In alte valute tariful este majorat pentru acoperirea cheltuielilor bancare :
FRANTA	FRF 200	DM 100 - Fr. Elv. 90 - L.St. 25
EUROPA	FRF 250	
Cu avionul :		
AFRICA	FRF 300	USD 45 sau echivalent
AMERICA DE NORD	FRF 300	USD 45 sau CAD 53
ISRAEL	FRF 300	SHEKEL 2560
AMERICA DE SUD	FRF 350	USD 51 sau echivalent
AUSTRALIA	FRF 350	DOL. AUSTRALIENI 60

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France
Téléphone : (33-1) 602.29.29 - Télex 270152F
Commission paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

NUMARUL 26

7 noiembrie 1984

LA CE SERVESC LUCRARILE FARAONICE

Ca să "modernizeze" agricultura, cel mai șef, a hotărât, acum cîțiva ani să irigheze totalitatea terenurilor arabile ce pot fi amenajate. S-a prevăzut irigarea a milioane de hectare pentru actualul cincinal.

Rezultatele sînt departe de a fi așa de bune cum s-ar fi putut crede. Se constată în anumite cazuri o deteriorare a solului iar recoltele sînt slabe. Programul însă continuă cu brigăzile tineretului.

Obişnuiți cu tot felul de trăznăi care ar fi de ris dacă nu și-ar bate joc de munca oamenilor, mulți au crezut că și asta face parte din fanteziile specifice secretarului general al PCR-ului. Iată însă că la 23 octombrie, la Moscova, sub președinția lui Cernenko, s-a întrunit biroul politic sovietic, ca să stabilească noi obiective pentru agricultura sovietică. Este vorba de a mări suprafața terenurilor irigate cu 50% pînă în anul 2 000, "deschizînd o etapă majoră în creșterea fertilizarea pămîntului...care va permite țării să cultive aproape jumătate din recolta sa indiferent de fluctuațiile vremii.

Știrea a fost primită cu surpriză de diplomații occidentali care urmăresc evoluția agriculturii sovietice și se așteptau la o mărire a producției prin ameliorarea gestiunii, a mașinilor, prin descentralizarea administrației și încurajarea muncii țăranilor mai degrabă decît prin noi programe faraonice care fuseseră criticate și în trecut de către economiști și ecologiști.

Oricît de grozav ar fi cel mai șef din București, nu poate fi vorba ca biroul politic sovietic să fi luat exemplul de la RSR, ci mai degrabă, înainte de a adopta această politică, s-a hotărît, în cadrul COMECON să se facă experiențe pe scară mare în RSR. Pe vremea cînd aceste experiențe au început, amintim că Brejnev mai trăia încă și că Cernenko era destinat să-i urmeze. Dacă acest lucru s-ar fi întimplat, probabil că URSS-ul ar fi adoptat programul de irigații mai devreme, după ce ar fi fost cunoscute pîrmele rezultate din RSR. Cum însă, în locul lui Cernenko a fost numit Andropov, și acesta avea o viziune diferită, programul a fost amînat în URSS, dar experiența a continuat în RSR.

Întrebarea este de ce se recurge la irigații masive cînd, atît economiștii cît și ecologiștii, arată neajunsurile acestei metode pe scară foarte mare. Credem că motivația este politică. Întreaga concepție economică comunistă este subordonată considerentelor politice, și anume de a întări puterea birocrăției și a aparatului represiv printr-un sistem centralizat la extrem în care atît individul cît și familia sau colectivitatea să nu aibă mijloacele de a-și organiza viața socia-

lă, culturală sau economică independent de stat. Aceasta explică construirea imenselor uzine a căror capacități depășesc cu mult nevoile țării, dar permit un control total asupra zecilor de mii de salariați și muncitori care lucrează în cadrul lor. Și în agricultură s-a recurs la aceeași metodă, prin constituirea, pe de o parte de stațiuni de mașini și tractoare (SMT-uri) care dețin materialul necesar lucrărilor agricole, și de cooperative agricole de producție (CAP-uri).

Dacă ridicarea randamentului agricol ar fi constituit motivația de bază, creșterea producției ar fi putut fi realizată de mult permițînd țăranilor să crească vite, și mărindu-le suprafața lăsată în folosință proprie. Nu numai că acest lucru nu s-a făcut ci, dimpotrivă, controalele s-au înăspriț într-atît încît îi descurajează pe țărani.

Recurgînd la irigație, sistemul comunist face un pas în plus în direcția centralizării. Este evident că atît amenajarea terenurilor agricole cît și alimentarea lor cu apă, repartiția apei întreținerea canalizărilor, a stațiunilor de pompare depășesc cu mult mijloacele pe care le pot avea gospodăriile țărănești fie individuale, fie chiar CAP-urile.

Spre deosebire de sistemul de irigații tradițional care de mii de ani permite culturi multiple în delta Nilului și a Eufratului, irigația prevăzută de sistemul comunist, se bazează pe centre puternice de pompare care trebuie să trimită apa la mari distanțe. Cei care controlează diferitele centre de pompare controlează bîcînțele și terenurile irigate. Pe această cale, într-un regim comunist, țăranii devin și mai dependenți de stat ca în trecut.

Rămîne, firește, de văzut în ce măsură sistemul de irigații va da rezultatele scontate. S-ar putea, spre pildă, ca întreținerea rețelei de irigație, pregătirea terenurilor și însăși cultura să necesite o mîină de lucru mai specializată decît culturile extensive arate și semănate de tractoriștii de la SMT-uri și culese de studenți și funcționari. În acest caz, nu birocrății și activiștii de partid, ci cei care vor face această treabă și care vor fi oricum legați de pămîntul pe care-l muncesc vor căpăta pondere predominantă. Aceste transformări vor provoca schimbări sociale importante care, concepute pentru a întări puterea centralizată, pot avea efecte contrare. Între timp să sperăm că oamenii și pămîntul nu vor suferi prea mult de pe urma celor care au ca unică preocupare păstrarea puterii.

Mihai KORNE

ARMATA PCR

SE SARBATORESTE

Cu prilejul a 40 de ani de la eliberarea Ardealului, fostul șef politic al armatei din RSR, pe vremea stalinismului, și actualul cel mai șef a dat un ordin de zi în care n-a mai fost vorba nici de limitarea cheltuielilor militare la nivelul din 1980 și nici de desființarea pactelor militare. Dimpotrivă. Patetizînd pe "grava situație internațională", leit-motivul a fost "ridicarea capacității de apărare", "întărirea armatei" și "perfectiunea continuă a pregătirii de luptă și politice". "Militați, îndeamună el, cu fermitate pentru întărirea prieteniei și colaborării cu armatele țărilor socialiste, ale tuturor țărilor prietene, pentru triumful nobilei idei ale păcii și progresului în întreaga lume!"

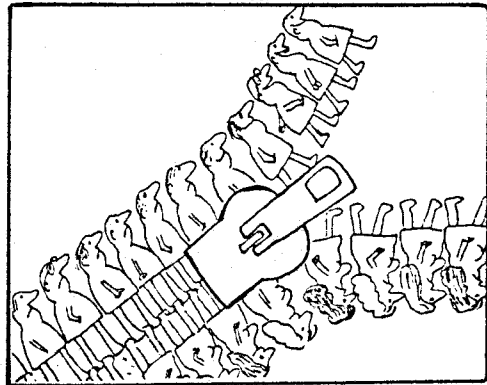
Rolul de apărător al păcii în lume, poate să ne ducă foarte departe de interesele românești!

Constantin Oteanu, ministrul apărării și membru în BPE al CC-ului, a scris și el un lung articol indicînd, cu citate, tot din cel mai ostaș al țării, un fel de portret robot al ostașului reserist: el trebuie să fie "un bun activist", "bun propagandist", să participe la "Cîntarea României" și la "Dacia-da" și să colaboreze cu unitățile ministerului de interne...

Și Olteanu insistă asupra extinderii legăturilor armatei reseriste cu celelalte armate participante la Tratatul de la Varșovia.

În întîmpinarea luminoaselor ordine, armata a trimis și ea o telegramă în care "raportează" că e "o înaltă școală de educație politică și revoluționară", ce mai, "propagandiști de nădejde ai politicii partidului..."

Cînd se știe că peste 90% din ofițeri, peste 70% din gradați și peste 50% din personalul civil al armatei sînt membri de partid, că mulți dintre ei au trecut prin cadrele ministerului de interne, asemenea declarații nu sînt de mirare. Nu cu asemenea cadre militare se va putea constitui o armată de eliberare a României.

L > REFLECTOR <

SISTEMUL COMPENSAȚIILOR SAU CUM NE FURĂM CĂCIULA

Unul dintre obiectivele vizitei făcute în RFG de Ceaușescu, a fost acela de a măări schimburile comerciale și, în ciuda celor declarate în interviul publicat de ziarul "Die Welt", să obțină ca firmele germane să dea credit RSR-ului pentru noi investiții. Cum însă Statul german nu este dispus să garanteze aceste credite decât pînă la o sumă cu mult inferioară celor garantate odinioară, sume rămase în bună parte neplătite de RSR, Ceaușescu a găsit o altă formulă, cea a compensațiilor, pe care a propus-o oamenilor de afaceri din RFG, arătându-le că 50% din comerțul mondial se va face pe această bază în 1990!... Nu numai că previziunile statistice ale RSR-ului nu se bucură de o foarte mare încredere în cercurile occidentale, și că, pe de altă parte, Germania Fedrală este, cu siguranță, țara europeană care exportă cel mai mult în lumea întreagă și cunoaște deci cu mult mai bine mecanismele comerciale decât le poate cunoaște secretarul general al PCR-ului, dar această formulă a compensațiilor este departe de a fi satisfăcătoare atît pentru firmele din RFG cit, mai cu seamă, pentru România. Ceaușescu vrea să evite pe această cale plata dobînzilor la creditele pe care industriașii din RFG le-ar putea acorda. Din chiar spusele sale, aceste dobînzii ar fi în prezent de 12-13% după ce au atins în anii trecuți pînă la 20%, ceea ce dă o idee asupra sumelor importante pe care RSR-ul le-a irosit pentru a achita dobînzile împrumuturilor luate.

Sistemul compensațiilor, care nu este altceva decît trocul de odinioară, nu rezolvă însă problema silind pe vânzătorul unor instalații sau mărfuri să ia în schimb mărfurile pe care RSR-ul nu le poate vinde direct pe piața mondială. Dimpotrivă, cel care este plătit în marfă, trebuie ca, la rîndul său, să o revindă altora spre a-și recupera banii. În acest fel dobînzile de care vrea să scape Ceaușescu vor trebui să fie plătite cu marfa livrată în schimb. Rezultatul e că această marfă este preluată la un preț infinit mai scăzut decît prețul mondial.

Sistemul compensațiilor este, de fapt, un fel de a-ți fura căciula. Industria reseristă fiind cunoscută pe piața mondială ca livrînd mărfuri de calitate proastă și nerespectînd termenele de livrare, industriașii străini, care ar accepta plata prin compensații, vor aplica o decotă care poate să meargă la jumătate sau chiar la trei sferturi din valoarea produselor, spre a garanta pierderile ce pot apărea în cursul acestor compensații. Inconvenientul este și mai mare dacă ne gîndim că în acest fel se ipotечează producția de mărfuri românești pe ani de zile.

În timp ce RSR-ul participă actualmente la construirea în URSS a unei centrale electonucleare situate în Ucraina de Sud, precum și a unor instalații de sortare a minereului de fier și feroaliale, a unei fabrici de celuloză, a unui combinat de azbest și a unui gazeoduc, URSS-ul va participa la construirea pe teritoriul României a unei centrale electro-nucleare, de abia în cincinalul viitor 1986-90.

NICĂIERI CA LA SCORNICEȘTI

Ca să se consoleze de eșecul vizitei în RFG, cei doi Ceaușești s-au dus în județul Olt unde au nimerit, ca din întîmplare, la Scornicești. Au vizitat brutăria CAP-ului, Întreprinderea de confecții, complexul pentru îngrășarea porcilor, și alte "obiective". El a constatat cu "deosebită plăcere... producțiile deosebit de mari obținute indeosebi la porumb, de 26 de tone la hectar", și a urât "multă sănătate și fericire" foștilor consăteni.

Din păcate restul țării nu beneficiază nici pe departe de avantajele care sînt acordate Scorniceștiului.

Două zile mai tîrziu, tot în județul Olt, la Slatina, a fost sărbătorită "ziua recoltei", și 6 unități agricole au fost blagoslovite cu titlul de "erou al muncii socialiste".

În ciuda "sărbătoririlor", în țară lipsa de alimente este la fel de acută iar extazul festivă în fața cocenilor de porumb nu e decît încă o sfidare, pe lîngă altele altele...

SINDICATUL ÎN RSR UN CIMITIR AL ELEFANȚILOR

Președintele sindicatelor din RSR a fost înlocuit în cursul plenarei Consiliului central al UGSR cu tovarășa Lina Ciobanu. Motivul înlocuirii nu este cunoscut. Pe semne că rolul de "curea de transmisie" între partid și oamenii muncii pe care fostul președinte nu l-a îndeplinit satisfăcător, poate fi împlinit cu mai mult succes de o amică intimă a familiei prezidențiale.

Dar amica trebuie să fie tristă, pentru că, prin această numire, a fost - de fapt - "deviată" la "cimitirul elefanților". Sindicatul din RSR nu mai e decît un schelet uriaș (scheme, funcții, comitete și preșidenții), păstrat de ochii lumii. Singurul gest - reflex - al sindicalistului e cel legat de plata cotizației. În felul acesta salariatul întregine din propria lui muncă angrenajul propagandistic care-l strivește!... Sindicatul, nu mai e nici un mister, a devenit o anexă a secției de propagandă a CC PCR. Fostul cotidian Munca a devenit o foaie săptămînală, cu titluri aidoma celor din Știința, singura ei menire fiind să strige, mai aproape de urechea muncitorului, ordinele statului-patron, prelungindu-i samavolniciile. Clădirea USGR a rămas neschimbată și "reprezentativă", altfel la ce adresă să primească USGR-ul curierul internațional?...

TOVARĂȘIA OSTĂȘEASCĂ

Între 17 și 19 octombrie, s-a întrunit la Sofia Consiliul Militar al Pactului de la Varșovia, la care a participat și o delegație a armatei RSR. S-au analizat "unele probleme practice privind îndeplinirea hotărîrilor adoptate(?) la consfătuirile Comitetului politic consultativ. "Lucrările s-au desfășurat "în spirit constructiv, de lucru, într-o atmosferă de tovarășie ostășească și prietenie, de deplină înțelegere reciprocă și unitate".

Suspect de multe calitative pentru niște "lucrări" despre care nu se spune mai nimic.

NOUA JECMĂNEALĂ

Comitetul Politic Executiv al CC PCR a luat în 26/10 84 o hotărîre privind intraga economie RSR și anume: reducerea beneficiilor realizate în subansambluri la un maxim care se va situa în viitor între 10 și 15% pentru produse fabricate și între 8 și 12% pentru repararea mașinilor și a utilajelor. Cum remunerarea salariaților depinde de beneficiile realizate, această reducere autoritară a beneficiului autorizat, va reduce remunerarea lor.

Au fost de asemenea reduse dobînzile plătite de întreprinderi băncilor care le finanțau aprovizionarea, aceste dobînzii tercînd de la 8 la 5% în industrie iar în agricultură de la 6 la 2% pentru SMT-uri și de la 5 la 2% pentru CAP-uri. Dobînzile scad de la 8 la 3% pentru stocarea combustibililor și de la 8 la 1% pentru cea a produselor agro-alimentare. Scăderea acestor dobînzii vestește oare că RSR-ul se îndreaptă spre o politică de stocare masivă a acestor mărfuri?

Scad de asemenea dobînzile pentru creditele acordate populației în scopul cumpărării de mărfuri, de la 8 la 5% pentru întreaga populație și de la 6 la 3% pentru cooperatorii agricoli. Concomitent scad și dobînzile plătite de către CEC celor care au bani depuși. Noile dobînzii se situează la 3,5% pentru sumele depuse la CEC pe mai puțin de un an și 5% pentru depunerile de peste un an.

Acordarea de credite cetățenilor este un fenomen foarte puțin răspîndit în RSR, limitat mai cu seamă la cei care-și construiesc locuințe, ceea ce înseamnă că persoanele care vor beneficia de scăderea dobînzilor sînt destul de puține. În schimb statul pare să-și fi dat seama că nu cu vechea dobîndă de 2,5% va putea obține ca cetățenii să-și depună banii, mai cu seamă cînd, după depuneri, erau întrebați cum i-au cîștigat. Crede oare cineva că diferența de la 2,5 la 3,5% sau chiar la 5% va schimba opțiunea oamenilor, mai ales cînd inflația depășește 10/15%?

A fost hotărîtă și reevaluarea leului, față de devezile străine. Măsura ni se pare cu atît mai absurdă cu cît pe piața liberă, departe de a se reevalua, leul a scăzut de la începutul anului cu cca 50%, față de monezile europene. Astfel, în timp ce anul trecut FF se schimba între 6 și 7 lei, în timpul verii 1984 schimbul s-a situat în anumite cazuri la 8 ba chiar la 10 lei. Față de dolar scăderea a fost și mai importantă, datorată în acest caz și creșterii monedei americane.

Hotărîrea CPE a stabilit și ca "50% din volumul amenzilor și penalizărilor (pentru neîndeplinirea diferiților parametri din plan) va fi suportată din fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor. Diferența de amenzi și penalizări care a rămas neacoperită din fondul de participare la beneficii va fi suportată din beneficiul total al întreprinderii."

Și această măsură poate să ducă la scăderea remunerației salariaților.

Pentru a obține reducerea consumurilor de materiale, hotărîrea prevede ca jumătate din economiile realizate să fie văr-

(urmare în pag.7)

REVISTA PRESEI

MULTE VORBE PUTINE ADEVARURI

Înainte de a pleca în RFG, Ceaușescu a dat două interviuri televiziunii germane și ziarului «Die Welt». La întrebările de politică externă, Ceaușescu a dat răspunsurile obișnuite privind dezarmarea nucleară, pacea în Balcani etc.

De semnalat totuși răspunsul dat televiziunii privind cauzele principale ale actualei confruntări dintre cele două supraputeri, SUA și URSS:

“Cauzele încordării din viața internațională și deci și dintre SUA și URSS, sint - s-ar putea spune - o urmare a continuării, într-o formă sau alta, a vechii politici de dominație și de amestec în treburile altor țări, a politicii sferelor de influență, a dorinței manifestate în deosebi de SUA de a-și asigura cu orice preț supremația pe plan internațional.” Acest răspuns constituie o poziție mult mai critică față de SUA decât comentariile făcute acum câteva luni.

Tot așa, la întrebarea “Cine ar trebui să facă primul pas?”, Ceaușescu răspunde: “Acela care a făcut primul pas în amplasarea rachetelor cu rază medie de acțiune în Europa de Vest, adică USA. Dar, am în vedere că acest prim pas să fie urmat concomitent, și de un pas corespunzător din partea ealaltă, adică de oprirea, de fapt, a amplasării rachetelor americane și a contramăsurilor sovietice, de trecerea la tratative pentru eliminarea tuturor acestor rachete.” De remarcat că Ceaușescu nici măcar nu mai cere retragerea rachetelor americane cum o făcea acum câteva luni, ci, pur și simplu statu ouo, ceea ce dovedește încă o dată, avantajul pe care îl deține URSS pentru moment în acest domeniu, în Europa.

Întrebat despre participarea României ca trupe la manevrele Tratatului de la Varșovia care au avut loc recent, Ceaușescu s-a lăsat într-o lungă teorie asupra desființării celor două pakte din Varșovia și OTAN dar a evitat să precizeze dacă trupele românești au participat sau nu la aceste manevre. La întrebarea “dacă RSR-ul va reînnoi tratatul Pactului de la Varșovia, care expiră la anul”, Ceaușescu a răspuns afirmativ.

Privind relațiile cu China, Ceaușescu a afirmat: “ele au rezistat unor condiții grele, dar au continuat să se dezvolte și s-au ridicat la un nivel foarte înalt.” De semnalat că, de când, cu prilejul vizitei la Pekin a unei delegații de jurnaliști, oaspeții chinezi au vorbit și ci de condițiile grele cărora relațiile între România și China le-au rezistat. Întrebarea e dacă aceste condiții grele nu se referă indirect la criza intervenită după vizita lui Ceaușescu la Pekin în ajunul tentativei de lovitură de stat condusă de Lin Piao.

Întrebat despre rolul națiunilor, Ceaușescu, după ce a amintit de unire, de independență și de întregire, adaugă că România a cucerit, de fapt, adevărata independență la 23 August 1944, “... și” națiunea românească multe perspective că tocmai în condițiile fărâșirii socialismului ea a căpătat noi caracteristici, a devenit mai puternică și mai mari posibilități de dezvoltare și înflorire.

“Cum vedeți dvoastră perspectivele naționalității conlocuitoare germane din România”, întreabă apoi reprezentantul ziarului «Die Welt». După o seamă de formule stereotipate și răspunsul: “Consider că și pentru națiunile române de naționalitate germană este România. Acci care locuiesc de 500 de ani pe aceste meleaguri nu pot să aibă altă patrie. Ei sint cetățeni români cu

toate drepturile și, desigur, cu toate obligațiile. Prezentul și viitorul lor sint strâns legate de dezvoltarea generală a țării de bunăstarea întregului popor.”... Ca să arate apoi cit de bine vor trăi și aceste națiuni conlocuitoare, Ceaușescu vorbește de programul ce va fi adoptat de Congresul al XIII-lea privind perspectivele anilor 1990 și 2000, când “România va ajunge, atât din punct de vedere material, cât și spiritual la un nivel înalt, comparabil cu cel al oricărei alte țări dezvoltate, ... la un nivel superior față de multe țări din Vestul Europei.” Parcă acum 25 de ani Hrușciov anunțase și el că URSS-ul va depăși peste 20 de ani SUA.

Întrebat, ce așteaptă de la RFG, Ceaușescu a răspuns că regretă scăderea schimburilor economice și că speră că ele vor crește în viitor. S-a dovedit totuși oarecum prudent când a fost întrebat ce garanții poate oferi investițiilor pe care firmele din RFG le-ar putea face în RSR. Nici la această întrebare nu a răspuns direct, fiind cunoscute reticențele firmelor germane de a investi după experiențele avute în trecut cu birocrăția reseristă. “Nu avem în vedere să solicităm investiții străine și deci nici investiții din RFG în România.” În schimb, a confirmat ritmul ridicat al investițiilor, cca 30% din venitul național, care va fi menținut în următorii 5 ani. Deși cunoștea reticențele occidentale în acest domeniu, Ceaușescu a făcut totuși apel la Companii și firme din RFG pentru constituirea unor societăți mixte.

Și în privința datoriilor externe, s-a dovedit optimist, afirmând că în primii ani din cincinalul 1986-90 această datorie va fi complet lichidată. Dacă în prezent datoria se situează la cca 9 miliarde de dolari, aceasta ar însemna ca în viitorii trei ani ea să scadă cu trei miliarde anual, ceea ce pare greu de crezut, chiar dacă se aplică în continuare regimul actual de exporturi masive și de restrângere la maximum a importurilor. În schimb, problema nivelului de viață și cea a producției agricole a fost și ea eludată, Ceaușescu mulțumindu-se să dea cifrele oficiale privind creșterea de peste 100 de ori a producției industriale românești față de 1945, anul când, după ocuparea țării de către sovietici, după distrugerile din timpul războiului și demotările făcute de trupele de ocupație, producția industrială a României era la pământ.

Încheindu-și interviul, reprezentantul televiziunii RFG, a întrebat: “Când se va deschide oficial navigația pe canalul Dunăre-Marea Neagră, vor folosi și alte state, cum sint URSS și alte țări socialiste, această magistrală?” Când se știe că presa din RSR face de luni de zile propagandă în jurul navigației pe acest canal, deschis de mai multe luni, întrebarea corespondentului nu era lipsită de umor. “Practic, canalul este de acum deschis”... a răspuns Ceaușescu.

Cele două interviuri n-au avut darul să convingă opinia publică germană nici asupra cauzei pentru care sașii vor să părăsească RSR-ul și n-au voie s-o facă, nici asupra certitudinii că România - plină de datorii și cu o economie în ruină - va fi, în anul 2000, la nivelul statelor dezvoltate din Europa. Ca sașii să-și continue viața în România, cum au făcut-o 800 de ani și ca România să se situeze la nivelul Europei trebuie ca regimul comunist, cu Ceaușescu cu tot, să fie înlăturat de la conducerea țării. Până atunci Ceaușescu n-are decât să bată cîmpii ca să îngroape în vorbe adevărul, nu-l mai ia nimeni în serios.

Am relatat pe scurt, în numărul trecut din LUPA, eșecul acestei vizite, în ciuda co-

“PAPA NUMESTE UN EPISCOP ÎN ROMANIA”

Pentru prima oară, de la ruperea relațiilor cu Vaticanul, în 1950, autoritățile comuniste de la București “au permis” numirea, de către Sfântul Scaun, a unui episcop de București, în persoana Mrg Ioan Robu. Sigur că străduințele ambasadorului itinerant al Vaticanului, Mrg Luigi Poggi, care se afla în septembrie la București, au contribuit la această normalizare. Ea a fost însă posibilă mai fiindcă Bucureștiul speră că un asemenea gest mai poate drege masca sub care occidentalii descoperă din ce în ce mai limpede chipul represiei religioase și de conștiință.

În fața rezistenței uniților (suprimați prin lege în 1948) și mai ales, a intensificărilor, în ultima vreme, demersuri ale Vaticanului în favoarea recunoașterii lor, RSR-ul răspunde cu un gest a cărui “bunăvoință” vinde mere ca să cumpere pere!...

Un caz însă nu-l rezolvă pe celălalt, mai ales că regimul comunist nu a acordat nici o favoare recunoscind un drept al catolicilor din România, drept care-l depășește cum îl depășește, și la propriu și la figurat, interzicerea Bisericii Unite. Știrea de mai sus face obiectul unui articol din cotidianul «La Croix», din 2 noiembrie 84.

Nici un semn însă, remarcă autorul, către cei un milion și jumătate de uniți. “Ultimul lor episcop, numit direct de Sfântul Scaun și care a supraviețuit închisorilor comuniste, a fost Mgr. Iuliu Hossu, episcop de Cluj-Gherla. El a murit în 1970. În Consistoriul din martie 1973, Paul al VI-lea dezvăluia faptul că Mgr. Hossu a fost unul din cei doi cardinali ordonați în secret la Consistoriul din 1968.

Înainte de expulzarea sa, în 1948, „regentul” nuntialului apostolic la București, episcopul Mgr. Gerald Patrick O'Hara, în numele lui Pius al XII-lea, a conferit tuturor episcopilor întemnițați sau împiedicați să-și exercite misiunea, puterea de a numi și ordona episcopi. De aceea, în ciuda suprimării sale legale, Biserica catolică de rit bizantin din România are încă episcopi oficiali «clandestini»...”

UN PROTEST AL PREOTILOR ROMANI DIN EXIL

Ziarul «Catacombes» care apare lunar sub conducerea dlui Sergiu Grossu, publică în nr. său din Octombrie un protest al preoților români aflați în exil în SUA și care au trimis în 1981, pe când se aflau încă în țară o scrisoare patriarhului RSR Iustin Moiescu cerind respectarea libertăților religioase. Sint publicate de asemenea extrase dintr-o scrisoare care dezvăluie campanie dusă împotriva credincioșilor în școlile din RSR, precum și persecuțiile împotriva unor copii din partea unui director de școală.

Alte articole se ocupă de persecuțiile religioase din URSS, ale Bisericii catolice ucrainene. Un articol este consacrat cardinalului ucrainean Iosif Slipij decedat de curind. Alte articole și comentarii privesc viața spirituală din Europa de Centru și de Est (URSS).

vorului roșu de 500 de metri. Fastul primirii, pe măsura vanității cuplului, n-a putut suplini absența comunicatului comun, lucru neobișnuit în vizitele oficiale ale lui Ceaușescu și semn al neconcordanței de vederi dintre cele două părți.

Covorul roșu și pogoanele de fotografii retușate publicate de presa reseristă, iată bilanțul vizitei lui Ceaușescu-Bocasa...

«SĂ MORI LA LUMINĂ»

Fragmentele publicate mai jos fac parte dintr-un «Bloc-Notes» - Pseudojurnal - apărut în mai multe numere din vara și toamna acestui an în revista clujeană «Tribuna». Consistența lor face inutil orice comentariu în afara celui de a identifica o conștiință și curajul de a o afirma. Semnatarul acestui «Bloc-Notes» este romancierul AUGUSTIN BUZURA despre al cărui ultim roman «Refugii», apărut la Cartea Românească, în 1984, ne vom ocupa în numărul nostru viitor.

PERSONAJE POSIBILE

Nu știu dacă sîntem cum vorbim, sau dacă vorbim exact cum sîntem, dar am - tot mai frecvent - impresia că oamenii încep să capete înfățișarea cuvintelor pe care le utilizează. Nu puține chipuri trădează vorbele la care trebuie să te aștepti, după cum, anumite vorbe te duc involuntar spre un portret robot, ba mai mult, îți trasează cu precizie coordonatele unei psihologii și mentalități sociale. Există așadar cuvinte - suficiente - care agonizează, cuvinte grav bolnave, cărora li s-a deturnat sensul, cuvinte care au murit fiindcă și-au pierdut acoperirea în auralul faptelor, și, desigur, cuvinte cărora le dorim moartea. Șabloanele mass-mediei au pătruns trainic în vorbirea curentă (...) și s-au insinuat peste tot: se «concluzionează», «se iau măsuri!» etc., etc. Iar apoi adjectivele fără acoperire, superlativul absolute - un neoplasm lexical cu etiologie cunoscută. Oricum, două sute de cuvinte le-au devenit unora arhisuficiente pentru a «explica» absolut totul, au ajuns încăpătoare pentru fizică, agronomie, istorie, literatură, sociologie, zootehnie etc.(...) Urmărind lumea în manifestările ei cele mai variate, îți dai seama că prea puțini au reușit să se sustragă șabloanelor, vorbirii standardizate, uniformelor verbale și, fără să vrei ajungi să te întrebi despre rostul bibliotecilor, al cărților etc. (...)

...o altă nemulțumire e aceea de a nu fi izbutit să scriu nici pînă astăzi o carte despre mineri... pentru mine ei sînt altceva.(...) Nu știu dacă prima lampă pe care am văzut-o a fost cea cu carbid, însă sînt foarte sigur că vechea lor dorință, auzită cu decenii în urmă, mi-a rămas multă vreme neînțeleasă: «Să mor la lumină!» (...) Din interiorul întunericului să aștept ziua, lumina, să te lupt pentru ca viața să continue și să se sfințească la lumină și în lumină... Și tot lor le sînt dator cu cea mai frumoasă lecție învățată la timpul potrivit: a solidarității umane; un umăr alături la nevoie, o vorbă pe care să te poți sprijini mai bine decît pe cea mai bună dintre roci, să trăiești înălțîndu-te pe fapte, căci numai faptele dau măsura vieții, numai faptele ce au ca finalitate lumina și dreptatea întregii noastre adevărate viațe. De atîtea ori mineri ne-au curățat de păcatul umilinței și al înjosirii și, tot ei, aprinzînd lumini, sau transformîndu-se ei înșiși în torțe, ne-au ajutat să vedem dimensiunile și puterea întunericului, și să credem că bunătatea, omenia, solidaritatea și viața adevărată ce pulsează în ei, sub pămînt, pot să încolțească și în «lumea de la ziua». Meseria lor, faptele lor știute și neștiute încă, sînt un blazon de mare noblete. A fi bărbat cînd mulți dintre ei tind să fie, în vechiul înțeles, egali femeilor, nu e puțin lucru. Ei sînt și vor fi - pentru mine, desigur - altceva.(...)

Iata, curios, un cuvînt - ruina - ma asvîrle cu multe secole în urmă, într-un timp crud, aberant, cînd moartea era socotită o binefacere, cînd părinții numeroșilor copii uciși și atîția mîși despuiați de avere, din nevoia de a supraviețui aduceau

zilnic mulțumiri celui ce le luase viața și respectiv bogățiile: Caligula, împăratul cel «din belșug dăruit» cu cusururi, care, printre altele, a poruncit să se astupe cu burete gura celor ce îndurau torturile. «Caligula, spune Seneca, se temea că nu cumva durerea, ajunsă la capătul răbdării, să lase vocile sloboade și să audă ce nu voia. Știa că există nenumărate lucruri pe care numai un muribund ar îndrăzni să i le spună în față.» Tiranile se temeau și atunci pînă și de un geamăt...

A SPUNE ȘI A CREDE

Mă surprinde adesea propria-mi reacție în fața unor cuvinte vitale care mi se pare că se pronunță destul de des. Cîtesc, aud sau trebuie să scriu pămînt, patrie, libertate etc. și brusc mă cuprinde o tăcere respectoasă, o nevoie de a mă explica sau de a sublinia rostul lor acolo, în frază. Și asta nu pentru că le-aș putea produce o leziune în plus și nici pentru că mi-ar fi teamă că voi fi înțeles greșit de cei ce detestă demagogia patriotardă, invazia de adjective etc., ci dintr-un motiv care se lasă mai greu explicat: cunosc valoarea în aur a acestor cuvinte, știu ce este cu adevărat patria, poporul, libertatea reală... Toți răspundem în egală măsură de soarta țării, de viitorul ei și nimeni nu poate gândi în locul nostru și nu ne poate declara mai liberi decît am izbutit să ajungem, mai patrioți decît ne arată propriile noastre fapte. Cuvintele, oricît ar fi ele de frumoase, de sfînte, nu pot ține locul faptelor Poate de aceea cînd spun sau scriu patrie popor etc. - am ajuns să simt absurdă nevoie de a preciza de partea cui sînt, de a sublinia că mă aflu alături de cei ce înfăptuiesc sau se străduiesc să înfăptuiască.

ELIE WIESEL: «SÎNT UN COPIL AL SIGHETULUI»

Elie Wiesel, laureat al premiului Nobel pe 1984, autor al unor romane care se constituie, cum spune un critic, «într-un bocet al holocaustului», s-a născut și a copilărit, pînă la deportarea sa în lagărele de exterminare nazistă împreună cu toată comunitatea evreiască din localitate, la nici 16 ani, în Sighet: «sînt un copil al Sighetului, de acolo îmi trag rădăcinile spirituale...» a declarat el într-un interviu dat cu ocazia unei vizite în locurile natale.

Copii din Sighet, deși de naționalități diferite, vorbeau același limbaj al sufletului: «Probabil și de aceea clipele de groază ale ocupației naziste și, după aceea, ale represiviilor brutale horthisto-szalasiste, ale deportărilor și ale înfricoșătorului carnagiu ce a urmat mi s-au părut mie descinzînd dintr-un univers al nefirescului și subumanului. Și de aceea, sprijinul moral și material al vecinilor noștri români, nevoiași și ei, oprimați și ei, înspăimîntați de soarta grea ce ne fusese rezervată nouă, evreilor, l-am simțit ca pe un semn al unei calități ancestrale a poporului român - umanitatea sa profundă, repulsia față de răul bicisnic, simțămîntul fraternității, nevoia lăuntrică de a sări în ajutorul celui orbijduit pe nedrept...»

«INTERMITENȚELE CURAJULUI»

În cadrul secției de literatură a Centrului Român de Cercetări, a avut loc la Casa Românească, sîmbătă 27 octombrie, conferința dnei MONICA LOVINESCU, «Probleme actuale ale literaturii române».

Pentru cei veniți mai de curînd, și, în sala plină, eram cîțiva, Monica Lovinescu era, mai ales o voce, un anume timbru, un fel de a articula și spația cuvintele în frază, iar libertatea, exigența etică și intelectuală aveau, prin asociație, culoarea particulară a acestei voci...

Vocea aceasta nu mai venea acum din aparatul de radio și totuși opera, nostalgic poate, aceeași magie: ne restituia pe noi nouă înșine, așa cum se întimpla în țară cînd, în locuințele noastre, spunea tare ceea ce gîndeam fiecare în parte, suprimînd incompatibilitatea, instituționalizată în afara zidurilor casei, dintre cuvîntul spus și cel gîndit. Cineva spunea că efectul cel mai important al emisiunilor culturale ale Monicăi Lovinescu și ale lui Virgil Ierunca este acela de a împiedica «înghețul». A și se vorbi, după ce ai înțepenit la coadă, despre Henri Michaux, înseamnă a fi scos din umilință, înseamnă să și se redea demnitatea de fință gînditoare cu drept la sărbătorile spiritului.

Trebuie să spunem uneori adevăruri pe care, crezîndu-le știute de toată lumea, nu le mai spune nimeni, mai ales aici în exil.

Să revenim însă la conferința care ne-a prilejuit acest ocol.

De la început, Monica Lovinescu a făcut unele precizări. Una se referă la peisajul haotic al situației culturale din țară, și care ne împiedică de a avea o radiografie exactă, de ultimă oră: «...ordinele care vin de la cabinetul 1 (Ceaușescu) sau de la cabinetul 2 (Elena Ceaușescu) se contrazic continuu, sînt puse în aplicare o lună-două de zile, după aceea se uită, vin alte ordine care le răstoarnă. Există o singură constantă în acest haos, constanta e că totul merge înrăutățindu-se. Ceea ce este astăzi se schimbă poimîine cînd ea sau el au luat o altă hotărîre, cultura, de altminteri, ține acum de domeniul Elenei Ceaușescu.»

Altă precizare se referă la unii termeni care vor fi întrebuințați, și care, dacă nu sînt riguroși, ei au avantajul că sînt funcționali: «De pildă, voi vorbi de liberalizare în literale românești. Nu înseamnă că a fost o adevărată liberalizare. Înseamnă însă că, față de perioada stalinistă, a fost o deschidere pentru care s-a muncit foarte mult, care a fost acordată și de sus, luată și de jos, căreia i s-a spus «liberalizare». Termenul este prea încăpător. Tot astfel cînd vorbim de disidență. Disidența este un termen care irită pe foarte mulți români și pe bună dreptate. Termenul a fost luat de toate mass-mediile occidentale și ne este și nouă util. Adică, dacă vorbim de rezistență, lucrul pare fără importanță, dacă spunem disidență toată lumea știe despre ce vorbim. Deci cînd va fi vorba de disidență intelectuală, nu înseamnă că sînt membri de partid care pun în chestiune doar o parte din ceea ce se petrece, înseamnă forma actuală posibilă de rezistență.»

După aceste necesare delimitări, Monica Lovinescu a trecut la configurarea jocului de forțe existent în faza actuală în viața culturală românească:

«Caracterul conflictual dintre partid și scriitori a fost cel recent confirmat în august 1983 de consfătuirea de la Mangalia, dintre Ceaușescu și activiști. Această con-

(urmare în pag. 6)

Centrul Român de Cercetări din Paris a luat ființă în 1949, sub presidenția profesorului Mircea Eliade, la inițiativa unui consiliu fondator compus din A.S. Principele Nicolae, Emil Cioran, Leontin Constantinescu, Paul Costin Deleanu, Nicolae Hodoș, Ion Mătăsaru, Horia Stamatu și Octavian Viaș precum și a două personalități franceze, Marcel Brion (care ne-a părăsit de curind) și Edmond Jaloux Printre alții, a avut ca președinte pe cunoscutul jurist francez A. de Geouffre de La Pradelle, al cărui fiu, Raymond, este actualul președinte al Centrului.

De-a lungul anilor, în secțiile sale (Filosofie, Literatură, Istorie, Lingvistică și civilizație tradițională, Istoria religiilor, Științe exacte), Centrul a ținut cu regularitate comunicări, conferințe, simpozioane datorate membrilor săi sau unor prestigioși invitați, a editat un Buletin și a publicat câteva lucrări remarcabile cum ar fi: O. Viaș «Remontée aux sources de la pensée occidentale», 1961 (texte grecești, traducere și comentarii) sau C. Noica «Fenomenologia spiritului de G.W.F. Hegel», 1962.

Cu ocazia celei de a 35-a aniversări a Centrului, ne-am adresat prof. Cicerone Poghirc, actualul secretar general al CRC din Paris.

- În primul rând, care este, domnule profesor Poghirc, sensul existenței acestui Centru Român de Cercetări din Paris?

- De la început, Centrul nu a fost nici prin vocație și nici prin participanți, exclusiv român și nici exclusiv parizian. Prezența lui în capitala Franței se explică, desigur, atit prin vechile noastre legături istorice, cit și prin prezența permanentă la Paris a unui mare număr de personalități culturale românești, cu unele dintre care se mîndresc și francezii. Dorind să păstreze tradiția unor cercetări românești cu adevărat libere și să mențină trează atenția străinătății asupra problemelor românești, Centrul și-a axat de la început activitatea pe trei idei fundamentale: federalismul european, într-o Europă liberă, ecumenismul religios și gîndirea existențială, la care citiva români, astăzi celebri, au adus contribuții specifice remarcabile. Buna primire și ecoul de care s-a bucurat Centrul se dovedesc, de pildă, prin faptul că un mare număr de personalități ale culturii europene au acceptat să fie membri de onoare ai Centrului; printre ei Benedetto Croce, Martin Heidegger, Gabriel Marcel, Jose Ortega Y Gasset, Ramon Mendez Pidal, Raymon Aron și alții.

- Cum vedeți rostul acestui Centru astăzi, în perspectiva celor 35 de ani?

- Fiind axat pe cîteva direcții fundamentale, care nu țin de oscilațiile capricioase ale modelor și intereselor conjuncturale, rostul Centrului nu s-a schimbat, la baza activității lui rămînd ideea europeană, cea spirituală și națională. Centrul este deschis oricărui contribuitor cu caracter științific din domeniile amintite și ar fi o mare mîndrie a Centrului ca români sau prieteni ai românilor să-și afirme aici o descoperire tehnică sau o reușită științifică, din domeniul științelor exacte sau a celor umaniste. Ceea ce ne interesează însă, în primul rînd, este, desigur, cercetarea legată de problemele românești. Am fi bucușori să regîndim împreună cu prietenii noștri francezi sau de alte nații dificultățile îngrijorătoare prin care trece astăzi umanitatea și, cu ea, dar poate că mai mult decît altele, națiunea noastră.

- Care sînt mijloacele care stau la dispoziția Centrului?

- Așa cum încercăm să arăt, la redeschiderea lui, în septembrie 1982, valoarea unei astfel de instituții nu stă în birourile cu fotolii de piele, portar cu livrea și mașina la scară, pe care, de altfel Centrul nici nu la are!...Cu-nouăștem cu toții trista experiență a atîtor instituții internaționale, deschise cu fast și care au dispărut fără să fi produs nimic. Valoarea unei asemenea instituții stă doar în suma competențelor și nu mai puțin în suma inimilor care o alcătuiesc, în dorința lor de a realiza împreună ceva de seamă. Dacă, la începuturile lui, Centrul s-a bucurat de sprijinul generos al Prințului Nicolae, astăzi el nu e subvenționat de nimeni, iar nevoilor curen-

te le face față generozitatea cîtorva persoane, din păcate de numărât pe degetele de la o singură mînă. Cum însă producția unui asemenea Centru trebuie să fie cea spirituală, mijloacele materiale joacă - cel puțin în etapa actuală - un rol cu totul secundar. În momentul de față comunicările și discuțiile noastre se concretizează în opere scrise și se pune problema publicării lor (cîteva volume sint, de altfel, deja în pregătire). Dată fiind însă iefinirea continuă a mijloacelor rapide de imprimare, sintem siguri că vom găsi o posibilitate la timpul convenit.

- Cum credeți că ar trebui să se desfășoare acum activitatea Centrului?

- Experiența ultimilor doi ani este, în bună măsură încurajatoare. Personalități ca Mircea Eliade, Emil Cioran, Eugen Ionescu, Ștefan Lupășcu, Vintilă Horia ne-au onorat cu prezența și uneori chiar cu sprijinul lor material. Ceea ce poate face în prezent Centrul este de a strînge laolaltă potențialul intelectual al exilului, făcînd legătura între experimentata generație veche și din ce în ce mai numeroasele forțe noi venite, silite să părăsească țara. Mulți dintre acești intelectuali refugiați de curînd nu și-au găsit de lucru în specialitatea lor și Centrul le-ar putea oferi cadrul de a-și continua cercetările, de a nu-și pierde indentitatea spirituală. Ar fi o adevărată crimă ca acești oameni, mulți dintre ei plecați din țară tocmai pentru că nu-și puteau exercita serios meseria, să fie lăsați pradă descalificării. Ca și în alte momente ale istoriei noastre, dictonul trebuie să ne fie vergilianul Durate, et vosmet rebus servate secundis "Rezistați și păstrați-vă pentru împrejurări mai favorabile". Gîndul la cei rămași acasă, în mijlocul dezastrului prin care trece țara, să ne unească, să ne impună nevoia de a comunica, de a discuta în spiritul înțelegerii intelectuale problemele care ne stau la inimă și care, adesea, nu sint numai ale noastre, ci ale umanității întregi.

- Cele ce-mi spuneți știu că le gîndiți și vă zbateți de multă vreme ca ele să treacă din stadiul de proiect în cel de realitate trăită. Dar cum?

- Pentru ca Centrul să trăiască cu adevărat, e nevoie de o viață adevărată a secțiilor lui, de existența unor grupuri de persoane domnice să dipute, fără dezbinare, atîtea și atîtea probleme de specialitate sau de interes mai general. Din păcate, pînă acum, puține sint secțiile ai căror membri să-și poată aminti de asemenea întîlniri și dezbateri. Parcă am adus cu noi reflexul mort al schemei și planului necesar doar pe hîrtie!...În țară instituțiile culturale sint o ficțiune din vina regimului, care-și adună membrii la ședințe producătoare de vorbe în vînt. Aici sintem cu adevărat liberi să ne afirmăm competența, originalitatea sau modelele și atît de utilele cercetări, și nu numai pentru noi înșine, dar pentru toți cei care acasă sint împiedicați să o facă. Cum, cel puțin aici, tre-

În această toamnă, ca și în cei doi ani precedenți, aflăm în librăriile franceze anuarul economic și geopolitic mondial, «L'état du monde», în editura «La Découverte» (preț 98 F). Aceeași prezentare grafică plăcută și totodată sobră, dar mai ales un conținut deosebit de interesant, clar expus și ușor de consultat.

România este mai mult prezentă decît în edițiile trecute, figurînd în mai multe rubrici, dar nelăsînd cititorului o impresie euforică.

În articolul de prezentare a României, semnat de Thierry Paquot, se vorbește de cultul personalității lui Ceaușescu, de nepotismul fără limite practicat de cuplul prezidențial de la București.

Autorul menționează productivitatea muncii deosebit de scăzută din România, comună, de altfel, tuturor țărilor de "democrație populară". În cursul anului 1983, partidul a instituit o reformă a sistemului de salarizare care, după cum scrie T. Paquot, "s-a tradus imediat printr-o scădere substanțială a veniturilor populației ca și prin înăsprirea controlului disciplinar-politicesc asupra salariaților". Țăranii n-au fost nici ei uitați de grija "părintească" a dictatorului român. Încitându-i să producă mai mult "ca să se îmbogățească", Ceaușescu a introdus un control și mai drastic al prețurilor produselor alimentare. Nemai fiind interesați, țărani n-au de ce să mai producă.

Una dintre "marile afaceri" ale anului 1984, spune Paquot, a fost lupta contra avorturilor, considerate ca fenomen "antisocialist", menționînd cunoscutele măsuri luate de regim.

Autorul conchide: "Evident, demografii români desigur că nu stabilesc relația dintre degradarea condițiilor de viață (raționalizarea produselor de bază, scăderea salariilor, criza locuințelor, mediul opresiv politic și scăderea vertiginosă a natalității. Pe cînd obligativitatea nașterilor?"

În privința analizei indicatorilor statistici, vom face prezentarea lor, cu mențiunea (urmare în pag. 7)

buie să ne scuturăm de orice activism derizoriu ca și de orice formalism, secțiile care vor rămîne, vor rămîne doar dacă și-au demonstrat vitalitatea.

- Cred că Centrul este nu numai un posibil catalizator de potențe intelectuale, risipite în lume și de care țara a fost păgubită; el este, pentru intelectualii refugiați, o responsabilitate și ... un răspuns pentru cei care distrug cultura română...

- Rostul și răspunderea exilului românesc rezultă clar din exemplul generației de la 1848: fugiți de obtuzitatea fanariotă și de opresiunea străină, ei au gîndit aici, la Paris, România Viitoare, și așa cum au gîndit-o ei, așa a fost! Prezumția noastră nu e, desigur, așa de mare, încît să credem că vom putea schimba noi mesul istoriei, dar am fi de condamnat dacă nu am încerca măcar să-i schițăm, să-i luminăm căile viitoare.

Generația veche a exilului, alungată de noua turcică a țării, are imensul merit de a fi adus poate cea mai însemnată contribuție culturală din cîte a creat vreo emigrație în patria de adopțiune. Rostul noilor valori de refugiați îl vîd în constituirea acelei înfrățiri spirituale, dincolo de orice uniformizare, înfrățire pe care, din păcate oamenii politici n-au reușit s-o creeze. De împlinirea acestei meniri mi se pare că vom avea noi de dat seama în fața generațiilor viitoare care, să sperăm nu vor mai în exil, ci în țară, o țară liberă și reîntregită.

(Interviu realizat de Antonia Constantinescu

«INTERMITENȚELE CURAJULUI»

(urmare din pag.4)

Sfătuire a confirmat asaltul general împotriva culturii care a început de mai mult timp. În discursul de la Mangalia Ceaușescu a re-luat, înrăutățindu-l, celebrele teze din iulie 1971 prin care încercase să lanseze, la întoarcerea din China maoistă o mini-revoluție culturală. Și anume, pentru a o rezuma, amatorismul care înlocuiește profesionalismul, activismul cultural care înlocuiește competența și propaganda care ar trebui să înlocuiască literatura. Citeva din temele discursului de la Mangalia duc cu gândul la reinvierea defunctului realism socialist, la un fel de neostalinism, și anume, reimpunerea eroului pozitiv, obligația de a înfrumuseța realitatea, mefiența, și e puțin spus, față de influențele occidentale. Neostalinismul există, desigur, dar nu e suficient pentru a explica noua fază anticulturală dominată de amatorismul întruchipat în festivalul permanent "Cântarea României" și caracterizat de un naționalism parodic și aproape șovin. Consfătuirea de la Mangalia face deci, mai mult decât să confirme tezele din iulie, le agravează din pricina climatului diferit în care s-a produs. Într-adevăr, reacția scriitorimii la tezele din iulie fusese virulentă.

Liberalizarea îngăduise de-a-lungul anilor 65-68 afirmarea unei elite intelectuale ce ocupa uneori posturi însemnate în edituri și în redacții. Instituțiile erau în piccioare, Uniunea Scriitorilor, dispunând de vot secret și permițând deci scriitorilor să-și aleagă liber reprezentanții în organismele de conducere. E un lucru foarte important și, un fenomen aproape unic în universul comunist, votul secret de la Uniunea Scriitorilor. Votul secret era deci respectat, săp-tămînalele și revistele literare aveau redactori în bună parte competenți, o critică literară în plină desfășurare și foarte serioasă și editurile, cam la fel, nu toate, "Cartea Românească", da. În 1971, scriitorii reprezintă o forță de care Ceaușescu e nevoit să o confrunte în reuniuni destul de agitate, presa literară nu e total domesticită, în țară nu sînt împotriva tezelor doar scriitori protestatari ca Paul Goma, care cel dintîi își trimisese un roman refuzat de cenzură spre publicare în străinătate, dar și cei ocupînd posturi oficiale și avînd situații de prim plan ca Zaharia Stancu, care, făcînd mare carieră oportunistă în partid, era președintele Uniunii Scriitorilor, ca Marin Preda, directorul editurii "Cartea Românească", ca Eugen Jebeleanu care-și putea permite să fie chiar insolent cu Ceaușescu, și a fost, din pricina unui articol pe care-l scrisese între cele două războaie întru apărarea tinărului pe atunci militant comunist căruia i se intentase un proces.

Această solidaritate de moment, pe care de altfel scriitorii și-o vor măcina singuri la conferința lor din 1972, a împiedicat punerea imediată, integrală, în aplicare a tezelor din iulie 71. Ele s-au insinuat treptat și efectele lor nocive s-au înregistrat abia pe la mijocul anilor '70. Solidaritatea care ar putea uni acum majoritatea scriitorilor nu mai are unde și cum să se exprime.

Uniunea Scriitorilor este paralizată din interior de un președinte care, contrar statutului nu a fost ales ci a fost numit de sus, e vorba de Dumitru Radu Popescu, unul din scriitorii, pe vremuri, cei mai contestați. Confuzia de care poate fi cuprins un observator al morăvurilor scriitoricești din țară, nu poate fi risipită, dar cel puțin

Fotografie a lui Ioan Cușă, din volumul

«IOAN CUȘA»

(1925-1981)

Intr-un volum realizat de cîțiva prieteni și imprimat la Compagnie Francaise d'Impression, Evry, a apărut prima carte consacrată lui IOAN CUȘA. Articolele sînt semnate de D. Bacu, Paul Barba-Negra, Dr. Claude Bloncourt, Preot V. Boldeanu, V. Bonev, N. Caranica, E.M. Cioran, Fracois Cochet, V. Cupșa Mircea Eliade, Pierre Emmanuel, M.F. Enescu, Paul Goma, Sergiu Grossu, Vintila Horia, Virgil Ierunca, Michel Jacouemin, Jeze Javorzek, Loo, Ch. Luck, L. Mamaliga, Radu Nitescu, Sanda Nitescu, Zahu Pana, Jean Claude Renard, André Rodot, Dana Roman, Victor Roman, Duiliu Sfintesco, Horia Stamatu, Sanda Stolojan, T'Ang, Ion Vlad, Gherghe Zamfir.

Semnalăm cititorilor noștri apariția la «Editions du Graal» a volumului **Neume, Eternul anterior** sub iscălitura lui Daniel Boc.

Interzise în RSR, scrierile acestui autor au fost nevoite să ia calea exilului. Volumul, al cărui preț este de 70F, poate fi comandat la redacția revistei LUPA.

poate fi redusă prin această necesară observație: "Pentru a înțelege atitudinea scriitorilor români, spune Monica Lovinescu, ar trebui să întrebăm un termen goethean: nu e vorba de "intermitențele inimii" ci ale curajului. Scriitorii sînt, în general curajoși pe etape. Cei care au fost curajoși ieri nu mai sînt astăzi iar cei care au fost prostituați ieri pot deveni curajoși astăzi." La "Cartea Românească" care era și ea o redută de exigență profesională și morală, nu mai este Marin Preda, care a murit ci George Bălăiță - un romancier avid de carieră politică. Majoritatea revistelor literare sînt conduse de noii proletcultiști, pentru că și revistele și editurile

«ROMÂNII NU S-AU TREZIT ÎNCĂ»

Nu somnul rațiunii, care naște monștri, îl nelineștește pe György Konrad, romancierul ungar certat cu puterea, ci somnolența, acea stare amorfă - nici caldă nici rece -, pe care o blestemă ingerul laodician: "O! dacă ai fi rece sau cald, dar nu călduț.."

Konrad, scepticul, în conflict cu politica, o altă formă a puterii, scriitorul incomod în "mica noastră republică a literelor" - un fel de Sfîntă a Sfîntelor în blocul sovietic -, sociologul Konrad care se poate lipsi de acest Parnas din care este expulzat, deoarece "o societate nu este alcătuită numai din scriitori și savanți străluciți", a dat recent un interviu la un post de radio german. La întrebarea interlocutorului german: "Este Ungaria o speranță pentru blocul sovietic și chiar pentru Europa Occidentală?", Konrad a răspuns: "Da, ungurii nu sînt înfrinți, cehii sînt, polonezii nu cu totul, iar românii nu s-au trezit încă".

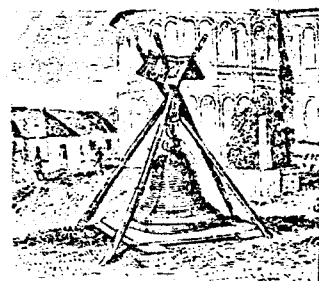
Konrad, care se întoarce la Budapesta, după fiecare călătorie în străinătate, fiindcă, spune el, "iubesc oamenii, străzile, nopțile și nebunii" metropolei maghiare, nu este nici un naționalist fanatic și nici un marxist dogmatic.

"Românii nu s-au trezit încă". Motiv de reflecție pentru noi. Mai sînt viabile, în noua societate românească, tiparele fenomenologice românești, iconografia unei ființe ontologice pre-eminesciene - similară celei pre-columbiene? Sîntem prinși de-abururi în albia somptoasă a unei preistorii fecundată de fantasmă, vedenii, cîșuri?

"Românii nu s-au trezit încă", afirmă sociologul Konrad. Din ce somn? Din ce aporie istorică? Sau numai existențială? Este românul un boicotator al istoriei? Are dreptul să fie? Este, adînc întipărită imagine a unei armonii între om și natură, doar o duioasă metaforă pentru un timp netimp?

Somn, somnolență, poate coșmar, forme de existență individuală și colectivă nu dincolo de istorie ci în însuși miezul ei, la ele s-a gîndit ecisitul Konrad cînd afirma "românii nu s-au trezit încă".

ANTOANETA BODISCO

au fost supuse epurărilor pe criterii staliniste: origine socială, rude în străinătate etc. Institutetele de cercetare, cînd n-au fost desființate, continuă să ființeze, adesea ca simple ficțiuni. Acesta este contextul în care, spune Monica Lovinescu, "poate să ai avut o triplă operație, inițiată de mai multă vreme dar niciodată dusă pînă la capăt ca în anul 1983-84 și tinzînd spre ceea ce am putea numi albanizarea culturii, analfabetizarea populației și dezintegrarea instituțiilor."

Vom urmări analiza Monicăi Lovinescu asupra acestor trei direcții de asasinare a culturii române, în numărul nostru viitor.

A.C.

(urmăre din pag.5)

că vom compara ce poate fi comparat. Adică datele românești cu datele celorlalte țări europene ce fac parte din sistemul comunist. Considerăm că o comparație cu economii de tip liberal este sau imposibilă sau mult prea laborioasă pentru o percepere evidentă.

Informațiile care stau la baza anuarului sunt: publicațiile provenite din statele respective și coroborate cu datele ONU, ale Băncii Mondiale, UNESCO, BIT, Internațional Institute for Strategic Studies, Londra, FMI, OCDE, și CIA.

Din cercetarea cifrelor mai elocvente din 1983, ce concluzii s'ar putea desprinde?

Produsul interior brut, pe cap de locuitor, al României, s'ar cifra la 3 +27 Dolari, țara noastră situându-se astfel pe locul 4 printre cele nouă țări comuniste din Europa (Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Germania răsăriteană, Jugoslavia, Polonia, România, Ungaria și URSS). Față de anul 1982 (cu 2 340 de dolari), ar reeși o creștere substanțială a PIB românesc pe cap de locuitor. Cifra ni se pare neverosimilă și o dăm sub toată rezerva. Dacă cifra este totuși exactă, este foarte greu de explicat de autoritățile reșterite continuarea și agravarea crizei din întreaga economie românească. Fiind țara care investește cel mai puțin în domeniul militar, în cercetare, dezvoltare, cultură și, în plus, nerambursând decât o mică parte a datoriei externe, ar însemna că venitul național este investit în industrie sau agricultură. Ori, rezultatele celor două sectoare sunt nule. Concluzia ce s'ar putea trage ar fi sau o catastrofală incompetență în orientarea și conducerea economică sau că venitul produs ia destinații nemărturisite.

Datoria externă brută față de Occident se cifrează la 8,43 miliarde dolari, inferioară cu 1,47 miliarde de dolari față de cea din 1982. Va trebui însă adăugate la această sumă dobinzile restante, neachitate și reevalonate, ce se ridică la 5 miliarde de dolari, deci o datorie totală de 13,43 miliarde de dolari. Aceasta reprezintă exportul pe un an și patru luni al României sau 594 dolari pe cap de locuitor.

În anul 1983, comerțul exterior al României a fost excedentar. Excedentul fiind în special asigurat de exportul produselor de consum strict, de care populația duce o lip-

să cronică. Principalul furnizor al țării rămâne Uniunea Sovietică, cu 23,3% din totalul importurilor, celelalte state din CAER furnizând, împreună, 26,3%. Importul din țările occidentale dezvoltate reprezintă 18%; restul de 32,4% sunt mărfuri ce vin din țările în curs de dezvoltare.

La capitalul export, Uniunea Sovietică se află tot pe primul plan cu 23,1%. De menționat că față de anul 1982, comerțul cu URSS, în ambele sensuri, este în creștere.

În privința cheltuielilor pentru educație, România se află, printre cele nouă țări, penultima, cu 3,1% din produsul național investit pentru cercetare și dezvoltare. Ultimul fiind domeniul desmembrat și astăzi coordonat de Elena Ceaușescu.

Numărul de medici la mia de locuitori este de 1,53 în România, ce se află pe locul 7, înaintea Jugoslaviei și Albaniei. Ar fi de menționat că numărul studenților în medicină, în RSR, este strict limitat de organele de partid, a cărui conducere consideră, desigur, că populația românească n'are nevoie de îngrijire medicală. Studenții în medicină originari din alte state, în special africane, beneficiază de un număr nelimitat de locuri. E drept că aceștia își achită taxele în valută.

În același context aflăm România pe un loc de frunte, al doilea după Albania, în privința mortalității infantile, cu 28,6 copii morți la mia de nașteri.

Încă trei indicatori elocvenți îi întinim în domeniul cultural. Școlarizarea universitară reprezintă în România un procent de 11,2% din populația absolventă a studiilor medii și de vârstă adecvată. Ne aflăm pe locul 8, înaintea Albaniei. Numărul de posturi de televizor la mia de locuitori este de 171,8, tot pe penultimul loc, înaintea Albaniei. Un loc mai bun este ocupat în statistici de indicatorul privind numărul de titluri de cărți publicate în 1983, adică locul 6 cu 6762. Va trebui remarcat că din aceste titluri, cam 15% reprezintă, exclusiv, cărți de ideologie marxist-leninistă, iar 5-6% operele "celui mai iubit fiu" al Scorniceștilor.

Într-un viitor articol vom aborda unele chestiuni de politică externă cu caracter mai general, dar privind România, ce sunt tratate în «L'état du monde», 1984.

Dinu ZAMFIRESCU

NOUA JECMĂNEALĂ

(urmăre din pag.2)

sate fondului de participare la beneficii din care sînt plătite primele salariilor. Această împărțire pe jumătate se va face însă numai primul an, ea fiind redusă la 25% în al doilea an, și numai "dacă măsurile respective au un efect corespunzător și în acest an". După aceasta economiile sînt însușite în întregime de întreprindere, de fapt, de către stat. Mai grav însă, aceste economii vor servi drept bază pentru calcularea viitoarelor norme, iar în anii următori vor da naștere unor penalizări pentru cei care nu le vor putea realiza. Un sistem asemănător va fi aplicat deasemenea beneficiilor realizate la export precum și pentru personalul care lucrează în cercetare, în elaborarea de tehnologii noi și în invenții sau inovații.

Hotărîrea nu spune în ce fel vor fi repartizate sumele care se adaugă la fondul de participare. Se știe însă că repartitia lor este hotărîtă de conducerea partidului în cadrul întreprinderii și că principalii beneficiari sînt în primul rînd cei care conduc întreprinderea. Ne-ar mira foarte mult ca în acest fel să se creeze un spirit de emulație între salariați sau cercetătorii de vîrf.

ȘTIRI DIN CANADA

La inițiativa dlui George Mihai Hojbota Hatmanul jr., la reședința familiei Hojbota, a avut loc pe 4 octombrie ședința comitetului nou ales al Societății culturale patriotice «DACIA». S-au definitivat statutul și regulamentul de funcționare și s-a stabilit programul pe 1985.

Adresa «Daciei» este: 147 George str. Toronto, 2 Ontario, Canada M5 A2 M6
Telefon: Area cod (416) 368 2874

INTERVIUL PRINCESEI MARGARETA

Interviul Princesei Margareta publicat în «Point de Vue» din 27 iulie 84 (v. LUPTA din 7 septembrie a.c.) a apărut în traducere românească, într-o broșură editată de dl. ing. Lupașcu Dumitru.

Broșura poate fi procurată gratuit de la adresa editorului: 12 bis rue des Renoncules 91160 Longjumeau.

NATURALIZĂRI

În «Journal Officiel» din 21 și 28 octombrie sînt publicate numele următoarelor persoane de origine română care au obținut naturalizarea franceză: Alexandrescu Constantin, n. la Buzău (se va numi Alexandre); Botizan Călin, n. la Cluj; Moraru Corneliu, Moraru Lidia (n. Nedelcu), Moraru Nancy, toți trei născuți la Cămpina și Moraru Myriam, n. la Paris.

REVISTA PRESEI

«The Spectator» (Londra) din 20 octombrie publică, sub titlul, «Dracula la Bonn» un articol referitor la vizita lui Ceaușescu în RFG. Jurnalistul englez constată pretenția lui Ceaușescu de a fi mediatorul între Est și Vest în timp ce politica sa internă e una de corupție, ineficiență și represiune; autorul articolului deplînge faptul că presa germană a comentat unilateral situația din România referindu-se doar la tratamentul aplicat minorităților cînd e vorba de un tratament generalizat la întreaga populație a țării. Același ziar publică în numărul din 27 octombrie un articol semnat de Horia Georgescu Mulțumind ziaristului englez, H. Georgescu remarcă și el că occidentalii, cînd vorbesc despre situația internă a României, se referă cu timiditate mai ales la nedreptățile făcute minorităților etnice și religioase. Represiunea internă se aplică unui popor întreg. În privința așa numitei «independențe», acțiunile lui Ceaușescu sînt de conveniență cu Moscova, mai mult, ele dau despre Kremlin impresia unui vecin mare și tolerant.

În numărul din septembrie al ziarului «Village Val de Marne», dl. Doru Novacovici semnează articolul «Roumanie: la désinformation fait rage» iar în nr. din 11 octombrie, al aceluiași ziar, articolul «Arogance communiste». Primul articol demontează cu date concrete și cifre exacte regretabilul articol al lui M. Miot din «Figaro» (august 84) iar cel de al doilea descifrează pentru cititorul francez sensul «independenței» lui Ceaușescu, cu prilejul vizitei sale în RFG.

CASA ROMÂNEASCĂ

Întrucît e dificilă înființarea unei școli pentru tot ciclul primar sau secundar, ne-am gîndit că s-ar putea începe fie cu cele trei clase (a 2-a, 1 și terminala) pentru obținerea unui bacalaureat C, fie formarea unui curs de pregătire mat-sup, mat-spe pentru intrarea în marile școli franceze.

Pregătirea s-ar face pentru același program ca cel oficial, după metode clasice pentru exersarea raționamentului și nu a memoriei iar sumele de bani cheltuite de părinți ar fi net inferioare sumelor medii cerute pentru același rezultat de școlile private. Materiile necesare la bacalaureat vor fi predate în franceză ceea ce permite și înscrierea elevilor care nu posedă decît franceza.

Vor fi predate permanent, în paralel, cursuri de istorie și cultură a românilor, cu scopul răspîndirii culturii române.

Pentru a da ființă acestor propuneri, vă rugăm să trimiteți pînă la 15 noiembrie, pe adresa Casei Românești (15, rue de Flandre 75019 Paris; tel. 240 46 08): -avizul dvasră referitor la această propunere.

-părerile dvasră cu privire la organizarea acestei școli.

Răspunsurile sînt necesare pentru a demara în timp util acțiunile necesare deschiderii școlii.

www.arhivaexilului.ro

le combat

Directeur : Mihai Korné 7/11/1984

NUMÉRO 26

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français :

FRANCE
EUROPE

FRF 200
FRF 250

Par avion :

AFRIQUE
AMÉRIQUE DU NORD
ISRAËL
AMÉRIQUE DU SUD
AUSTRALIE

FRF 300
FRF 300
FRF 300
FRF 350
FRF 350

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit :
DEM 100 - CHF 90 - GBP 25

USD 45 ou équivalent
USD 45 ou CAD 53
SHEKEL 2560
USD 51 ou équivalent
DOLLAR AUSTRALIEN 60

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France
Téléphone : (33-1) 602.29.29 - Télég 270152F
Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

DECLARATION SUR LA POLITIQUE ETRANGERE DE LA REPUBLIQUE SOCIALISTE DE ROUMANIE (R.S.R.)

Cette déclaration reprend les conclusions du débat organisé par les Roumains Libres vivant en Europe Occidentale le 30 juin 1984, à Paris, sur les objectifs fondamentaux de la politique étrangère roumaine et les actions menées par les dirigeants actuels de Bucarest.

ont participé à la rédaction de ce document : George Barbul, Ioana Bratianu, Radu Campeanu, Adrian Chintescu, Grigore Filiti, Constantin Ionescu, Mihai Korné, Marcel Schapira, Dinu Zamfirescu.)

Le peuple roumain suit avec un grand intérêt l'édification de l'unité européenne. Il est persuadé que son avenir en dépend et qu'une seule organisation communautaire pourrait sauvegarder la liberté. Il estime que le champ de cette liberté soit ouvert à tous les peuples de notre continent. Les Roumains appellent de leurs vœux une grande Europe pluraliste et démocratique, au sein de laquelle ils souhaitent leur épanouissement dans la sécurité. Ceci ne sera pas possible aussi longtemps que Moscou gardera le contrôle sur la moitié du continent et aussi longtemps que le monde Libre lui reconnaîtra cette prérogative. Le partage de l'Europe a fait perdre aux Roumains, comme aux autres peuples de la région, la possibilité de choisir leur destin.

Intégrés au système idéologique et politique soviétique, les Roumains ne sont en mesure de conduire une politique conforme à leurs aspirations et à leurs intérêts. Le COMECON, le Pacte de Varsovie, ainsi que divers traités bilatéraux limitent à leur place les directives à suivre. Par ailleurs, la communauté idéologique stalinienne du parti au pouvoir empêche l'intégration de la R.S.R. au camp démocratique. Cette intégration est d'abord empêchée par la conception de base sur l'organisation intérieure du pays et par la politique communiste visant à destabiliser les démocraties. Elle est ensuite militaire par la structuration des armées du Pacte de Varsovie, par l'unité de leur commandement et par la standardisation des armements, contrôlée par une Commission spéciale chargée à cet effet.

Dans ces conditions il est évident que le peuple de Bucarest ne saurait prendre l'initiative de portée internationale sans l'accord préalable de Moscou. De surcroît, par son poids politique et économique, la Roumanie ne saurait avoir des intérêts propres à défendre. En revanche elle a une vocation européenne et le droit de dire son mot sur la situation du continent et de l'Est de notre continent.

Mais malgré ces limites naturelles et les contraintes qui découlent de son positionnement dans le camp soviétique, la diplomatie de la R.S.R. s'avère très active dans les régions lointaines se trouvant au delà des frontières de son intérêt national. En Afrique, au Moyen-Orient, ou en Amérique latine, la politique des communistes roumains est

bien réelle, autant par le biais des rapports économiques, que par celui des relations politiques. Pour y parvenir, en dépit de sa grave situation économique et de son endettement extérieur, la R.S.R. construit à crédit dans ces régions, des usines, des installations pétrolières et des ouvrages d'art. Le président de la R.S.R. et secrétaire général du Parti communiste roumain, Ceausescu, fait souvent des voyages politiques dans ces pays et reçoit à Bucarest leurs dirigeants. En outre, il reçoit avec tous les égards les représentants des mouvements subversifs d'obédience communiste auxquels il accorde une aide matérielle importante afin de faciliter « la lutte pour la libération » de leurs peuples.

La diplomatie roumaine est également active aux Etats Unis, à l'ONU et surtout en Europe. Partout elle fait croire à son indépendance et grâce à son insistance, elle réussit à tromper une partie de ses interlocuteurs et l'opinion publique occidentale. Pourtant, certaines contradictions entre la liberté apparente affichée par Ceausescu et sa subordination au système soviétique devraient susciter un scepticisme justifié. Le contraste frappant entre son militantisme marxiste-léniniste à l'intérieur du pays et ses démonstrations ostentatoires d'indépendance à l'extérieur, soulève des interrogations d'autant plus légitimes qu'en fait le chef communiste roumain conduit une action importante dans la confrontation entre l'Est et l'Ouest. Pour ce faire, il mène une politique d'apparente indépendance malgré l'in vraisemblance de celle-ci par rapport aux relations établies entre les pays satellites et l'URSS, relations qui exigent le respect d'une politique étrangère commune, conçue, dirigée ou au moins contrôlée par le Kremlin.

Face à cette réalité fondamentale, il nous paraît nécessaire d'expliquer les raisons pour lesquelles Moscou a cru bon de faire en sorte qu'un de ses satellites donne l'impression de jouir d'une certaine liberté dans ses relations extérieures. A cet égard, deux considérations sont à envisager. La première consiste dans l'avantage de présenter à l'étranger le bloc soviétique comme moins monolithique qu'il n'est en réalité. La seconde, probablement la plus importante, consiste dans la possibilité du satellite « indépendant », de contacter certains milieux politiques et économiques, autrement inaccessibles. Cette pénétration peut se faire grâce aux relations politiques qui pourraient être

établies par l'allié « indiscipliné » de Moscou, par les avantages commerciaux et financiers qu'il est censé obtenir et par les actions de diversion et d'espionnage qu'il pourrait couvrir facilement. Une pareille politique profite à l'Internationale Communiste et en premier lieu, à l'Union Soviétique, son objectif demeurant celui de contribuer à la destabilisation du Monde Libre. Ces tentatives échoueront dans la mesure où l'Occident comprendra que l'indépendance de Ceausescu n'est ni sincère, ni vraisemblable.

Pour le peuple roumain, ce fait est évident. En Occident on peut croire que la présence des athlètes aux Jeux Olympiques de Los Angeles est un signe d'indépendance, ou bien que la proclamation bruyante du principe de la non-ingérence dans les affaires intérieures et du droit des peuples à choisir leur propre régime politique, serait l'expression d'une certaine autonomie à l'égard de Moscou. De tels actes ou déclarations faites à l'intention de l'Occident n'ont jamais modifié ni l'application rigide du marxisme-léninisme, ni le totalitarisme absolu pratiqué en Roumanie, ni la solidarité de fond témoignée à l'égard de l'URSS, ni la participation effective à la stratégie globale du Kremlin.

Dans tous les problèmes essentiels, Ceausescu s'aligne sur les positions de Moscou. Cette ligne politique est confirmée par des documents importants qu'il vient de signer récemment : le communiqué roumano-syrien du 11 mai 1984, les deux déclarations du COMECON du 14 mai et la déclaration roumano-polonaise du 8 juin.

Ceci étant, il est bien difficile de ne pas reconnaître le caractère factice de l'indépendance de Bucarest et la duplicité de sa politique étrangère. Le peuple roumain en subit les conséquences, étant soumis à une oppression encore plus dure et à une pauvreté inacceptable. C'est pourquoi, il refuse cette aventure à laquelle est associé un désir malsain de publicité personnelle et il observe avec une animosité croissante les cabrioles diplomatiques du Secrétaire Général du Parti.

Dans les conditions actuelles, le peuple roumain souhaiterait au moins la suppression de la disette et une diminution de l'oppression qui l'accable. C'est la raison pour laquelle la politique de Ceausescu n'est pas seulement une duperie à l'égard de l'Occident, mais aussi une source de misères morales et matérielles pour 23 millions de Roumains.

Le mouvement des dissidents dans les pays de l'Est a pris ces dernières années une importance jamais observée auparavant. Ce phénomène est dû à plusieurs facteurs faciles à deviner.

D'abord et avant tout, le courage exceptionnel de ceux qu'on appelle ici «dissidents». Ces hommes et ces femmes, déjà familiarisés avec les souffrances, n'hésitent pas à en endurer d'autres, dès lors qu'il s'agit de défendre le droit de l'homme à la liberté et au bonheur. Au nom de certains principes qu'ils jugent fondamentaux, ils sont prêts à aller jusqu'au bout, jusqu'au sacrifice suprême. Qu'ils luttent pour leurs convictions religieuses, politiques, ou autres, tous, ils possèdent une volonté de fer et une foi inébranlable dans l'avenir de l'homme. Et lorsque pour les autres tout paraît à jamais perdu, ils continuent à espérer et à croire. Au point que leurs bourreaux eux-mêmes sont frappés de leur courage et de la fermeté de leurs convictions.

La deuxième raison qui a contribué au succès de ce mouvement s'explique par l'ère prétendue de détente et de coexistence pacifique qui a suivi la mort de Staline. La guerre froide céda la place à une guerre d'escarmouches feutrée, une guerre de fausse camaraderie et d'esquives rusées. Enlisés dans des crises sans fin, aussi bien à l'intérieur qu'à l'extérieur, les dirigeants soviétiques ne pouvaient pas donner à l'Occident certains gages de «libéralisation» de leur système. Aussi espéraient-ils ainsi légaliser enfin leurs conquêtes d'après-guerre. Pour arriver à leurs fins et pour une temps, ils pouvaient bien faire semblant de fermer les yeux sur les agissements des dissidents. Pourtant, les plus récalcitrants parmi ces derniers seront chassés de leur patrie et malgré eux, transformés en réfugiés politiques.

Une troisième raison intervient ici. Les maîtres soviétiques n'avaient aucun intérêt à appliquer, pour l'instant du moins, les méthodes brutales en vigueur au temps de Staline. Aujourd'hui plus que jamais, l'URSS a besoin du blé et de la technologie de l'Occident. Cette question de vie ou de mort hypothèque l'avenir du système. Que gagnerait l'URSS, que perdrait-elle si elle revenait à la dictature orthodoxe ? Pourquoi ne pas laisser alors agir quelques individus qui, au fond, ne menacent nullement la stabilité de son régime ? D'un autre côté, l'exemple des dissidents pouvait se révéler contagieux pour tous les peuples asservis. Reconnaissons-le, la décision n'est pas facile à prendre. D'où cette impression d'une politique en dents de scie lorsqu'il s'agit de lutter contre les dissidents.

Mais qui sont, au fond, les dissidents ? Les dictionnaires les plus autorisés dans la matière nous renseignent que dissident est celui qui rompt avec l'idéologie officielle de son pays ; qui refuse et rejette cette idéologie. Des exemples sont cités : les «dissidents» protestants, les dissidents des autres pays ; des dissidents pour toutes sortes de raisons, en dehors des raisons religieuses. Egalement les dissidents d'aujourd'hui. Au fond, chacun peut être le dissident de l'autre.

Par conséquent, s'il fallait rester logique, on arriverait à la conclusion que le dissident se rebelle en général contre l'idéologie et contre la majorité de son peuple. Et toujours dans la même logique, il ne serait pas difficile d'affirmer que l'idéologie communiste est déjà le fait de la majorité de nos peuples, et que contre cette majorité ne lutteraient aujourd'hui que quelques dissidents isolés et solitaires.

Absurde ! Les dirigeants communistes n'ont jamais prétendu être les représentants d'une telle majorité. Sinon, la dictature du

prolétariat deviendrait sans objet.

Et s'il fallait parler de dissidents, ne devrions-nous pas appeler comme tels les dirigeants communistes ? Eux, ils ont rompu avec la grande majorité de nos peuples. Eux, ils sont aigris, entourés de l'hostilité de tous. Jamais ils n'ont été en harmonie avec les désirs des populations ni avec l'esprit de l'époque.

Appeler «dissidents» ceux qui luttent pour les libertés de nous tous exposerait nos peuples à un autre danger, beaucoup plus grave. Le dissident étant par définition seul et isolé, on ne verrait plus en lui qu'un être malheureux, digne de pitié, et non le combattant qu'il est en réalité. En définitive donc, on ouvrirait que derrière les dissidents il y a les peuples, tous les peuples, ceux qu'on a tendance à oublier. Vu de l'extérieur et dans un schéma fort commode, on irait même jusqu'à faire un geste pour le dissident, gest qu'on couvrirait d'éloges, surtout de ce côté-ci du rideau de fer. Et puis, on s'empresserait d'oublier. M. Gromiko a raison, l'Occident oublie tout !

N'avez-vous pas l'impression que nous insultons gravement le grand Andreï Sakharov lorsque nous l'appelons «dissident» ? Sakharov-dissident ! Il est tout, sauf dissident. Comment pouvons-nous appeler dissident un Anatole Martchenko, cet homme courageux qui a sacrifié sa vie en luttant, toujours aux premières lignes au combat ! Le Dr Nicolaï Popov, le médecin bulgare qui a eu l'audace de lancer à la face de Todor Jivkov : «J'entame la grève de la faim, et cette fois jusqu'à la mort !», le Dr Popov n'était donc nullement un dissident dans le sens où on l'entend généralement. Le Dr Nicolaï Popov n'était pas seul. Pour nous les dissidents en URSS sont justement les Tchernenko et consorts ; les dissidents en Bulgarie sont ceux qui vivent isolés dans leurs palais, loin du peuple.

Les vrais dissidents se trouvent au sommet du Parti et de l'Etat communistes : tous ces «élus» à vie, tous ces «fils du peuple», toutes ces momies desséchées exposées dans leurs mausolées-prisons ; solitaires, arrogants et terrifiants !

Quant aux autres qu'on appelle à tort «dissidents», ils méritent un autre qualificatif qui corresponde à leur sacrifice.

Les actes courageux des dissidents ne sont que la suite logique du combat de leurs aînés, d'il y a vingt, trente ou quarante années, et même plus. C'est la même lutte qui continue, sous d'autres formes. C'est le même sacrifice, contre les mêmes tyrans.

Lorsque l'époque que nous vivons aujourd'hui ne sera plus qu'un lointain souvenir, l'exemple de ces hommes et de ces femmes appelés improprement «dissidents» restera à jamais gravé dans nos histoires nationales. Ce qu'ils disent n'est ni nouveau ni sensationnel ; tous les faits décrits dans les livres de Soljenytzine, tous ces crimes étaient depuis longtemps connus de l'Occident. Le grand mérite de Soljenytzine c'est, peut-être, de les avoir rappelés au moment opportun, en période de crise morale à l'Est comme à l'Ouest.

Non, les vrais dissidents ne sont pas ceux qu'on croit. Les vrais dissidents se trouvent à la tête du Parti et de l'Etat totalitaire, seuls face à la grande majorité du peuple.

Les autres, ceux qui luttent, ne sont jamais seuls. S'il se sentent aussi forts et résolus, c'est qu'ils se savent soutenus par les leurs et par tous ceux qui pensent comme eux. Sortis depuis longtemps de l'anonymat au prix d'un long combat, ils trouveront toujours la force de continuer la lutte.

Alors, devrions-nous les appeler encore «dissidents» ?

La commémoration du 28ème anniversaire de la révolution hongroise de 1956 a eu lieu mardi 23 octobre à 18 h 30 à l'Arc de Triomphe de Paris. Organisé par l'Association des Anciens Combattants Hongrois de France, l'Association des Combattants Hongrois de la Liberté, la cérémonie de la renaissance de la flamme et du dépôt de gerbe a revêtu un caractère particulièrement impressionnant du fait de la présence de très nombreux Européens du Centre et de l'Est : Bulgares, Yougoslaves, Tchécoslovaques, Polonais, Roumains, Russes, Ukrainiens, Géorgiens et Baltes, ainsi que des Afghans et des Vietnamiens, qui voulaient de la sorte témoigner de leur solidarité à l'égard des peuples européens qui luttent contre le totalitarisme communiste. Les drapeaux des différentes nations se déployaient dans un large cercle sous l'Arc de Triomphe et entouraient les drapeaux hongrois et français, cependant que de très nombreuses personnes se recueillaient en silence devant le tombeau du soldat inconnu.

APPEL POUR SACHAROV

Les Cahiers du Samizdat viennent de lancer un appel demandant à chacun d'intervenir personnellement en faveur de l'académicien et de Mme Sacharov. Après avoir montré que le film fourni par l'URSS aux différentes télévisions occidentales constitue un montage en vue de la désinformation, la lettre insiste sur les graves dangers qui menacent l'académicien et sa femme, et demande que l'on adresse des lettres aux ambassades soviétiques des différents pays, ainsi qu'au Président du Soviet Suprême, Konstantin Tchernenko, Palais du Kremlin, Moscou, URSS, pour demander leur libération. La lettre suggère également d'autres actions à entreprendre. Les personnes désirant plus de détails sont priées de s'adresser à M. Anthony de Meeus, Cahiers du Samizdat, rue du Lac 43, 1050 Bruxelles, Belgique.

LA RUSSIE LIBRE

L'Association pour la Russie Libre B.P.11095-16, 75764 Paris Cedex 16, vient de publier un calendrier d'art vendu au profit de l'opposition en URSS, qui comprend 13 reproductions d'icônes en couleurs, détachable et pouvant constituer un cadeau de Noël original et de qualité. Le coût du calendrier 1983 est de 100,- Frs plus 30,- Frs de port, à régler par chèque bancaire ou postal.

UNE CRITIQUE DE L'ECONOMIE PLANIFIEE

C.R.C.E. (Center for Reserch into Communist Economies), 2 Lord North Street, London SW1P 3LD, Grande-Bretagne, dirigé par le Professeur Ljubo Sirc, vient de publier une brochure intitulée «Market or Plan ?» dont les auteurs sont Milton Friedman et Alec Nove.

La brochure constitue à la fois une critique de l'économie planifiée soviétique et de l'autogestion yougoslave telle qu'elle est appliquée par le Parti Communiste. Les thèses exposées par Milton Friedman sont suivies de débats, et d'un commentaire fait par Alec Nove. L'ensemble constitue le début d'un débat sur les économies planifiées qui devra poursuivre concernant les autres modèles de planification communiste, le modèle polonais, hongrois, etc. Ces publications nous paraissent d'autant plus intéressantes que les critiques ouvrent implicitement la voie vers la période post-marxiste qui commence à occuper un nombre croissant de personnes.